

I nogle tilfælde forekommer det, at ægtefæller i forbindelse med separation eller skilsmisse indgår aftale ikke blot om, at der skal være bidragspligt i en vis periode, men tillige om bidragets størrelse. Sådanne aftaler kan være motiveret af mange forskellige anerkendelsesværdige forhold, f.eks. som led i bodelingen, men kan også være indgået under omstændigheder, hvor der er et betydeligt behov for særlig beskyttelse mod uoverlagte aftaler.

Ægteskabslovens §§ 52 og 58 giver ægtefæller mulighed for ved dom at få ændret aftaler om bidragspligten og visse andre aftaler indgået i forbindelse med separation og skilsmisse, men der stilles efter bestemmelsen meget strenge krav. Efter § 58 skal aftalen være »åbenbart urimelig«, og efter § 52 skal der tillige foreligge »væsentligt forandrede forhold«.

Det har i teori og praksis været omtvistet, i hvilket omfang disse bestemmelser suppleres og ændres af den såkaldte generalklausul i aftalelovens § 36, hvor efter en aftale kan tilsidesættes helt eller delvis, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Ved denne afgørelse skal der ifølge § 36, stk. 2, tages hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder. Det er Justitsministeriets opfattelse, at gældende ret må forstås således, at aftalelovens § 36 også finder anvendelse i de tilfælde, der er omhandlet i ægteskabslovens §§ 52 og 58.

Det vil således formentlig være muligt allerede efter de gældende regler at tilsidesætte aftaler om bidrag helt eller delvis, såfremt det er urimeligt at gøre dem gældende. Det vil således formentlig være muligt for domstolene at lade de under pkt. 11 nævnte ændringer få virkning også for aftalte bidrag gennem anvendelse af de gældende regler om urimelighed i ægteskabsloven og aftaleloven.

Imidlertid finder Justitsministeriet, at der i forbindelse med de ovennævnte ændringer er behov for at klargøre disse muligheder for ændring af aftaler om bidrag m.v. På denne baggrund foreslås det, at ændringskriteriet i ægteskabslovens §§ 52 og 58 ændres fra »åbenbart urimeligt« til »urimeligt«. Dette vil betyde, at ændringskriterierne i de nævnte love bringes i bedre harmoni med reglen i aftalelovens § 36, samtidig med, at det klargøres, at denne bestemmelse supplerer ægteskabslovens regler, jf. herved den foreslåede ophævelse af reglen i ægteskabslovens § 58, stk. 3. Samtidig foreslås det, at 1-årsfristen i ægteskabslovens § 58, stk. 2, ophæves.

13. International kompetence

I § 2, nr. 2, § 3, § 4 og § 5, er der medtaget en bemyndigelse for regeringen til at indgå overenskomst med andre stater om forholdet mellem dansk og fremmed

ret inden for myndighedslovens, retsvirkningslovens, adoptionslovens og børnelovens områder. Vedrørende forholdet mellem danske og andre nordiske landes regler på de nævnte områder bemyndiges justitsministeren endvidere til administrativt at fastsætte regler af international privatretlig karakter.

Forslaget skal ses på baggrund af, at der har vist sig et stigende behov for at revidere den nordiske konvention om ægteskab, adoption og værgemål fra 1931.

Dette skyldes bl.a., at sidste etape af den svenske ægteskabslovsrevision er afsluttet i 1987, og at Sverige med virkning fra den 1. januar 1989 gennemfører nye regler om umyndighed. Endvidere er der i samtlige nordiske lande indført nye regler om forældremyndighed, der indholdsmæssigt ikke er ganske overensstemmende.

Da lovgivningen på det område, der dækkes af konventionen, løbende revideres, lægger Justitsministeriet vægt på, at en ændring af konventionen kan gennemføres så smidigt som muligt.

14. Arbejdsgruppens betænkning har været til udtalelse hos følgende myndigheder og organisationer:

Præsidenten for Østre Landsret,
Præsidenten for Vestre Landsret,
Præsidenten for Københavns Byret,
Præsidenten for Århus by- og herredsret,
Præsidenten for Odense by- og herredsret,
Præsidenten for Aalborg by- og herredsret,
Den danske Dommerforening,
Foreningen af dommerfuldmægtige i Danmark,
Foreningen af statsamtmand,
Foreningen af statsamtsjurister,
Overpræsidenten i København,
Advokatrådet,
Familierechtsdirektoratet,
Indenrigsministeriet,
Kirkeministeriet.

15. Justitsministeriet skønner, at forslaget om ændret behandling af sager om skilsmisse på grundlag af separation vil medføre en betydelig forenkling af statsamternes arbejdsopgaver. Efter Justitsministeriets vurdering vil således 8-10.000 sager, der efter de gældende regler kræver vilkårsforhandling under medvirken af en statsamtsjurist, efter forslaget kunne afgøres på skriftligt grundlag.

De ressourcemæssige konsekvenser af de ændrede regler, herunder vedrørende ægtefællebidrag, vil indgå i en samlet vurdering af statsamternes arbejdsopgaver med tilknytning til Justitsministeriet.

Forslaget om en forsøgsordning med rådgivning i stedet for mægling, der er omtalt under punkt 10.9.